

УДК 323.2(327)

Назарчук О. М.

канд. іст. н., доцент,
кафедра політології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

к. 310, вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033, Україна

e-mail: anazarchuk@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2616-6020>

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.38.8>

РОЛЬ МІЖСЕКТОРАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ, ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА БІЗНЕСУ В ПРОЦЕСАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У статті розглядається формат взаємодії між державними, громадськими та бізнес-інститутами в процесі інтеграції України до ЄС. Досліджено основні принципи комунікацій держави, громадянського суспільства та бізнесу в європейських державах, витоки міжсекторальної співпраці після здобуття незалежності та їхні особливості у контексті подолання поставторитарної спадщини обмеженості й формальної участі третього сектору в будь-яких державотворчих процесах.

З'ясовано основні напрями, досягнення й суперечності такої співпраці, її характерність на сучасному етапі. Міжсекторальна взаємодія була неефективною через обмежені інституційні та фінансові можливості впливу громадянського суспільства на ухвалення рішень, а також через неформальні, часто деструктивні, механізми взаємозв'язку влади й представників великого бізнесу.

Найчастіше співпраця держави, громадськості та бізнесу активізувалась у кризові моменти історії України. У такі періоди громадський сектор проявляв вищу гнучкість та адаптивність, а тому компенсував слабкість держави, виступав каталізатором прогресивних змін. Безперечним досягненням є сформована нормативна база залучення громадських організацій загалом до управління державою та до сприяння й контролю за євроінтеграційними процесами зокрема.

Сформульовано рекомендації щодо поглиблення міжсекторальної взаємодії у сфері євроінтеграції, зокрема подальша розбудова мережі впливових і дієвих громадських організацій, активніше залучення незалежних представників бізнесу до фінансування й підтримки державних і громадських проектів, стимулювання співпраці у конкретних галузях суспільного життя, а також на регіональному та локальному рівнях.

Ключові слова: міжсекторальна взаємодія, громадянське суспільство, політичні інститути, євроінтеграція, політика розширення ЄС, інституційна ефективність, пострадянська трансформація.

Актуальність теми дослідження. Ефективна співпраця між різними секторами суспільства, розвинений громадський сектор є невід'ємними елементами сучасної демократії. Безумовно, солідарність усіх соціальних груп та елементів щодо стратегічних цілей політики, зокрема європейської інтеграції, є важливим чинником досягнення результатів, оскільки дає змогу мобілізувати й консолідувати максимум ресурсів заради досягнення спільної мети.

Постановка проблеми у загальному вигляді, її зв'язок з науковими або практичними завданнями. В Україні чи не єдиним позитивним наслідком перманентних політичних криз є зміцнення та інтеграція громадянського

суспільства та формування національної ідеї. Окрім того, саме громадськість була рушійною силою зближення з ЄС. Тому закономірно постає питання про місце та значення взаємодії між державним, громадським та бізнес-сектором у політиці розширення ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окреслену проблематику в теоретичному зрізі досліджували Б. Фінке (Finke, 2007), Л. Непоп (Nepop, 2014), І. Ткаченко (Tkachenko, 2015). Ролі громадських інститутів у політиці розширенням ЄС присвячено низку колективних зарубіжних та вітчизняних монографій (Civil society in the Association Agreement between Ukraine and the EU, 2008; Civil society and governance in Europe, 2008). У цих роботах виокремлюються такі напрями співпраці, як участь представників громадянського суспільства в діяльності офіційних інститутів, розробленні європейської конституційної угоди, взаємодія з метою захисту прав людини, сприяння соціальному діалогу, протидії бідності.

Виділення не вирішених раніше частин проблеми, яким присвячується стаття. Водночас драматичні події у сучасному світі, зокрема безпекові виклики, ставлять під загрозу усталені механізми міжсекторальної взаємодії. В Україні процес європейської інтеграції активізувався в умовах воєнного часу та повномасштабної війни, що, безумовно, зумовлює специфічну роль громадянського суспільства. Це вказує на актуальність поглиблення наукового розроблення проблеми міжсекторальної взаємодії, її особливостей у кризовий період та можливостей оптимізації на завершальному етапі вступу України до ЄС.

Формулювання цілей статті. Отже, метою статті є визначення ролі взаємодії державного, громадського та бізнесового секторів у процесі інтеграції до ЄС. Сформульована мета досягається завдяки з'ясуванню основних векторів взаємодії держави і громадянського суспільства у сфері євроінтеграції, зіставленню досвіду співпраці секторів суспільства в державах – членах ЄС та в Україні, утіленню в життя рекомендацій щодо досягнення інституційної ефективності такої взаємодії та оптимального сприяння євроінтеграційним процесам.

Методологічна основа дослідження. Мета дослідження вимагає застосування комплексу наукових методів, серед яких важливе місце посідає аналіз нормативної бази інститутів ЄС, результатів соціологічних досліджень в Україні. Історико-порівняльний метод використовується для вивчення еволюції взаємовідносин держави, громадянського суспільства та бізнесу. Структурно-функціональний та системний методи дають змогу зосередити увагу на призначенні кожного з окреслених секторів, виокремити їхній внесок у функціонування політичної системи загалом. Для аргументації авторської позиції використовуються кейси зарубіжних країн, які успішно завершили процедуру вступу до ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів. Для визначення ролі міжсекторальної взаємодії для євроінтеграції варто, насамперед, визначити її формально-інституційні засади. У нормативно-правових документах Європейського Союзу провідна роль співпраці різних секторів суспільства є беззаперечною. Показовими щодо ролі громадянського суспільства у ЄС є конвенції, що ухвалювалися Радою Європи: «Рекомендації щодо розвитку та посилення громадських організацій у Європі» (1998), «Основоположні принципи статусу громадських організацій у Європі» (2002).

Згідно з Римським договором (1957), країнами – членами Європейського Союзу було створено Європейський економічний та соціальний комітет. Осно-

вним завданням цього інституту є залучення груп за інтересами до процесу формування спільного ринку (Agreement on the establishment of the European Community, 2005, p. 6).

Сучасне розуміння основоположних принципів залучення інститутів громадянського суспільства та бізнесу до управління структурами ЄС закладене у так званій Білій книзі (2001). У ній міжсекторальна співпраця розглядається як механізм забезпечення відкритості і транспарентності управління, посилення легітимності офіційних інститутів (European Governance A White Paper, 2001, p. 7).

Інституційні засади взаємодії в цій царині постійно вдосконалюються. Так, Стратегія Європейської Комісії Progress (2007–2013) передбачила фінансові інструменти розвитку та координації соціального партнерства й соціального захисту, умов праці, протидії дискримінації та гендерної рівності (Decision..., 2006).

У Стратегії розвитку «Європа 2020 за інтелектуальне, стійке й інклюзивне зростання» було започатковано партнерство між структурами ЄС, національними й регіональними урядами та заінтересованими групами (Nongovernmental organizations).

Загалом у цих та інших документах інститути громадянського суспільства розглядаються як партнери з обміну знаннями та інформацією, розроблення і реалізації рішень, у формуванні громадської думки (Lundberg, 2). Отже, міжсекторальна взаємодія в Україні, яка є кандидатом на членство в ЄС, має наслідувати названі принципи.

Варто зауважити, що ефективна міжсекторальна взаємодія має історичні передумови. Так, у країнах – членах ЄС держава від самого зародження громадянського суспільства була відкрита до співпраці. Як зазначають дослідники, доступ для громадських організацій до структур ЄС є менш формальним, аніж до інших міжнародних структур (наприклад, ООН) (Heidbreder, 2012, p. 19–21).

Також налагодженню взаємодії між секторами суспільства сприяють системні особливості ЄС. На національному рівні у нормативній базі затверджено і запроваджено на практиці низку механізмів міжсекторальної співпраці, зокрема регулярні консультації, зустрічі з представниками заінтересованих груп. Громадський сектор здебільшого або майже не чинить жодного впливу, або ж нерідко виступає з деструктивною критикою державної політики без спроб налагодження діалогу.

Нарешті, організація взаємодії на засадах різноманітності сфер залучення та багаторівневості, великої кількості узгоджувальних процедур дає широкі можливості участі навіть дрібним громадським організаціям (Civil society and governance in Europe, 2008, p. 74).

На жаль, в Україні формування громадянського суспільства відбувалося за цілком інших обставин. Радянська спадщина зумовила не лише слабкість громадських інститутів, а й протистояння між державним і громадським секторами. Згідно з формальними стратегічними цілями, здійснюється державна політика підтримки та сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства, зокрема й на виконання вимог щодо критеріїв європейської інтеграції. Однак досі не зникло явище створення підконтрольних або формальних організацій, які обслуговують інтереси владних кіл, певних політичних сил, політичних еліт. Тобто кількісні показники зростання громадських інститутів переважали над якісними.

Проблемами молодих громадських організацій були слабка самоорганізація та недостатність фінансування, зумовленого, зокрема, відсутністю економічної складової громадянського суспільства (вільного ринку). Профспілки, маючи значну матеріальну базу і чималий досвід взаємодії з державними структурами, виявилися нездатними регулювати трудові відносини у приватних компаніях.

Загострення соціальних суперечностей призводить до активізації вже існуючих традиційних громадських організацій. Це відіграє істотну роль у врегулюванні ситуації із внутрішніми переселенцями. Водночас, як указують представники профспілок, їхні можливості допомоги внутрішнім переселенцям обмежені лише працюючими особами, тобто поза їхньою увагою будуть перебувати багато непрацюючих жінок, дітей, людей похилого віку.

Попри вказані недоліки громадські організації та їхні лідери, котрі претендують на роль політичних еліт, неодноразово доводили здатність захищати демократичні та європейські цінності, компенсувати слабкість державної політики і нездатність швидко ухвалювати рішення у кризових ситуаціях (Помаранчева революція, Революція гідності (Євромайдан), гібридна агресія на Сході України, повномасштабне вторгнення РФ). Із 2013 р. свою ефективність продемонстрували добровольчі батальйони, загони територіальної оборони, волонтерські групи, благодійні фонди та організації (Minakov, 2020), очільники яких із повним правом можуть претендувати на роль лідерів політичних еліт.

В умовах пандемії коронавірусу частина громадських організацій, стикнувшись із необхідністю налагодження системи онлайн-комунікацій (39 %), побоювалася перешкод у відновленні повноцінної роботи, зокрема через втрату команд та частини експертів. Проте низка громадських організацій активно долучалася до подолання кризових суспільних явищ, пошуку інноваційних методів та успішних кейсів підтримки та координації волонтерських ініціатив (Civil society of Ukraine: what is the answer to the crisis?). У багатьох випадках це стало можливим завдяки активізації лідерів політичних еліт, котрих саме життя змусило приймати неординарні рішення.

Безумовно, найбільшим викликом для демократії загалом і для участі громадських інститутів у євроінтеграційних процесах стали військові дії на території України. Однак попри обмежені громадянські права та можливості партисипації в умовах війни зріс рівень консолідованості суспільства, підтримки громадських інститутів, розширення напрямів співпраці з європейськими та міжнародними організаціями. Наприклад, актуалізувався напрям забезпечення прав людини на окупованих територіях, біженців, мігрантів, що вплинуло на розвиток тісної співпраці з відповідними агентствами ООН, зокрема і на місцевому рівні.

В Україні громадські організації доволі часто співпрацювали з європейськими інституціями. Наприклад, Федерація профспілок України взаємодіє з Міжнародною організацією праці з питань консультативної допомоги, зокрема щодо змін у законодавстві, використання потенціалу створення тимчасових робочих місць для внутрішньо переміщених осіб, кооперативів та інших можливостей для самозайнятості. Налагоджена співпраця з Європейською конфедерацією допомоги та розвитку неурядових організацій (CONCORD), мережею фондаций з розвитку демократії та співробітництва, Ліазонським офісом тощо (Cooperation with civil society).

Активізація співпраці між структурами ЄС і України на інституційному рівні вийшли на новий рівень після підписання Угоди про асоціацію між Україною

та ЄС. Згідно зі ст. 469, створено Платформу громадянського суспільства Україна – ЄС (представники від профспілок, роботодавців та громадського сектору). Відповідно до ст. 470, із нею мають регулярно контактувати Комітет асоціації та Парламентський комітет асоціації. Також 19 вересня 2023 р. Європейським економічним і соціальним комітетом було ухвалено рішення про залучення до спільної діяльності представників громадянського суспільства країн – кандидатів на членство в ЄС. Відповідно від країни було обрано 15 представників профспілок, роботодавців та громадського сектору (Tretyakova, 2023).

Тобто євроінтеграційний курс України також стимулював розвиток громадянського суспільства завдяки вдосконаленню законодавства, залученню представників громадянського суспільства до процесу імплементації рішень.

У цей період було започатковано низку ініціатив із взаємодії держави і громадського сектору, зокрема міжнародної Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (Ukraine-EU civil society platform).

Також варто відзначити залучення правозахисних організацій (Human Rights Watch, Amnesty International) до здійснення контролю за процесом євроінтеграції.

Загалом в Україні триває стрімкий розвиток громадських та неурядових об'єднань. Так, станом на грудень 2023 р. існує 208 385 громадських організацій різного спрямування. Цікаво, що за останні два роки значно зросла (на 74%) кількість благодійних організацій (Charity boom, 2023).

Однак соціологічні дослідження засвідчують і недостатньо високий рівень підтримки громадянської активності серед українського населення. Третина респондентів оцінювала рівень розвитку громадянського суспільства як низький. Пов'язуємо такі оцінки, насамперед, із наявністю «кишенькових» організацій, які політичні сили й псевдоеліти використовують для власних цілей (наприклад, просування своїх людей до громадських рад, реєстрації певного майна). Зберігається проблема залежності діяльності громадських інституцій від фінансових донорів, адже за відсутності постійного фінансування організація може повноцінно функціонувати лише завдяки грантовій діяльності. При цьому громадські організації суперничають між собою, не шукають можливостей для коаліцій та порозуміння (Zaichenko, 2018). Ці факти вказують на необхідність подальшого пошуку нових підходів до міжсекторальної співпраці.

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Залучення громадськості та бізнесу до поглиблення процесів інтеграції європейського співтовариства є елементом сучасних підходів до ефективної публічної політики, що реалізується через делегування владних функцій третьому сектору. Механізм співпраці державних, громадських та бізнес-інституцій має безпосередній вплив на імплементацію вимог ЄС до країн – кандидатів на членство, оскільки тристороння взаємодія забезпечує реформи не лише на рівні законодавства, а й їх внутрішнє сприйняття, вкорінення у суспільну свідомість і практику.

Формування традицій міжсекторальної взаємодії в Україні відбувалося у складних умовах подолання поставторитарної ізоляції громадськості від управління та взаємної ворожості. Стимулом для зростання та зміцнення громадянського суспільства були кризові явища у політичних процесах, коли слабкість держави та нездатність швидко реагувати на виклики компенсувалися третім

сектором. Так само взаємовплив спостерігається у сфері міжсекторальної взаємодії та євроінтеграції, коли ці процеси демонструють взаємозалежність.

Отже, загалом громадянське суспільство та його політичні еліти в Україні поступово розвиваються і перетворюються на реального гравця публічної політики, зокрема у підтримці, стимулюванні та контролі за євроінтеграційними процесами. Для поглиблення міжсекторальної взаємодії доцільними видаються і державні заходи. Це, по-перше, підтримка впливових і дієвих громадських організацій, що мали б активніше залучатися до розроблення й аудиту державних програм і стратегій. По-друге, у багатьох європейських державах роль координатора міжсекторальної взаємодії на засадах неокорпоративізму відіграють профспілки. В Україні вони також завжди долучалися до співпраці не лише з іншими секторами, а й із європейськими організаціями, принаймні формально, тому варто приділити увагу належній роботі цього інституту. По-третє, це пошук джерел фінансування і підтримки суспільно важливих державних та громадських проєктів за рахунок незаангажованих представників бізнесу, котрі в багатьох випадках одночасно претендують на роль політичних лідерів або вже й стали ними. По-четверте, доцільним видається стимулювання співпраці у конкретних галузях суспільного життя, наприклад у сфері освіти, науки, культури, інновацій, захисту прав людини тощо. Нарешті, розвиток мережі місцевих осередків громадських організацій і підтримка їхніх лідерів є запорукою поширення актуальної інформації, формування ціннісних принципів, безпосередньої співпраці щодо імплементації вимог до кандидатів на вступ до ЄС на регіональному і локальному рівнях.

Таким чином, проведений аналіз міжсекторальної взаємодії у сфері євроінтеграції свідчить про наявність формальних умов для співпраці, повільний, але позитивний поступ у цьому напрямі і доводить необхідність консолідованих зусиль усіх секторів суспільства та політичних еліт у досягненні цілей інтеграції України до ЄС.

References [Список використаної літератури]

- Agreement on the establishment of the European Community. 01.01.2005. [in Ukrainian]. [Договір про заснування Європейської Спільноти. 01.01.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_01?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%82#Text (дата звернення: 05.08.2024).].
- Challenges, needs and opportunities: how Ukrainian civil society responds to the crisis [in Ukrainian]. [Виклики, потреби та можливості: як громадянське суспільство України реагує на кризу URL: <https://euprostor.org.ua/stories/149580> (дата звернення: 14.08.2024).].
- Charity boom: The number of charities has almost doubled since the start of full-scale war (December 11, 2023). Opendatabot. [Благодійний бум: кількість благодійних організацій зросла майже вдвічі від початку повномасштабної війни. *Опендатабот*. 11 грудня 2023. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/non-profit-2023> (дата звернення: 05.08.2024).].
- Civil society in the Association Agreement between Ukraine and the EU. (2008). Solonenko I., Khorolskyi R., Sharovalova N., Lacyba M. [in Ukrainian]. [Солоненко І., Хорольський Р., Шаповалова Н., Лациба М. Громадянське суспільство в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС. 2008. URL: chrome-extension://efaidnbmninnkpbpcjpcglclefindmkaj/https://www.irf.ua/files/ukr/programs_eu_news_1576_ua_EP.pdf (дата звернення: 03.08.2024).].
- Cooperation with civil society. European Union EXTERNAL ACTION: Foreign policy: Protecting human rights worldwide [in English]. [Cooperation with civil society. European Union EXTERNAL ACTION: Foreign policy: Protecting human rights worldwide. URL: http://eeas.europa.eu/human_rights/cooperation_with_nngo/index_en.htm (дата звернення: 01.08.2024).].
- Decision № 1672/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 2006 establishing a Community Programme for Employment and Social Solidarity – Progress. Official Journal of the

- European Union. 15.11.2006. [in English]. [Decision № 1672/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 2006 establishing a Community Programme for Employment and Social Solidarity – Progress. Official Journal of the European Union. 15.11.2006. № L 315 URL: http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/;ELX_SESSIONID=jnRpJ2JSRXG1zn6m1f725csnSBLz9bvNJf7VGpPN NytSFTfgfQ72!2121115036?uri=CELEX:02006D167220100408 (дата звернення: 12.08.2024).].
- European Governance A White Paper. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. Brussels, 25.7.2001. [In English]. [European Governance A White Paper. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. Brussels, 25.7.2001. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/DOC_01_10 (дата звернення: 05.08.2024).].
- Finke, B. (2007). Civil society participation in EU governance. Living Reviews in European Governance. Vol. 2, № 2. 31 p. [in English]. [Finke, B. Civil society participation in EU governance. Living Reviews in European Governance. 2007. Vol. 2, № 2. 31 p. URL: http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2011/2479/pdf/lreg_2007_2Color.pdf (дата звернення 08.08.2024).].
- Heidbreder, E. G. (2012). Civil society participation in EU governance [in English]. [Heidbreder, E. G. Civil society participation in EU governance / E. G. Heidbreder // Living Reviews in European Governance. 2012. Vol. 7, 2. 42 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/253010497_Civil_Society_Participation_in_EU_Governance (дата звернення: 11.08.2024).].
- Lundberg, E. Brundin, P., Amna, E. Bozzini E. European civil societies and the promotion of integration: Leading practices from Sweden, Great Britain, the Netherlands and Italy. [In English]. [Lundberg, E. Brundin, P., Amna, E. Bozzini E. European civil societies and the promotion of integration: Leading practices from Sweden, Great Britain, the Netherlands and Italy. 11 p. URL: https://www.academia.edu/21101134/European_civil_societies_and_the_promotion_of_integration_Leading_practices_from_Sweden_Great_Britain_the_Netherlands_and_Italy (дата звернення: 10.08.2024).].
- Maloney, W. A., Van Deth, J. W. (2008) Civil society and governance in Europe: From national to international linkages (2008). [In English]. [Maloney, W. A., Van Deth, J. W. (2008) Civil society and governance in Europe: From national to international linkages (2008). Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2008. 288 p.].
- Minakov, M. (2020). Progress of democracy in Ukraine (1991–2019) [in Ukrainian]. [Мінаков М. Поступ демократії в Україні (1991–2019). URL: <http://sg-sofia.com.ua/postup-demokratii-v-ukraini-1991-2019> (дата звернення: 14.08.2024).].
- Непор, Л. (2014). Policy of the European Union regarding the development of civil society. Scientific notes of the Institute of Political and Ethnonational Studies named after I.F. Curas of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian]. [Непор, Л. Політика Європейського Союзу щодо розвитку громадянського суспільства. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2014. № 2(70). С. 240–255].
- Nongovernmental organizations. European Commission: Employment, Social Affairs & Inclusion [in English]. [Nongovernmental organizations. European Commission: Employment, Social Affairs & Inclusion. URL: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=330> (дата звернення: 12.08.2024).].
- Ткаченко, І. (2015). Civil society and the European Union: functioning and cooperation [in Ukrainian]. [Ткаченко І. Громадянське суспільство і Європейський Союз: функціонування й співпраця. *Віче*. 2015. № 2. С. 15–19].
- Третьякова, Г. (October 24, 2023). Representatives of Ukrainian civil society will begin their work in the European Economic and Social Committee on behalf of Ukraine already at the beginning of 2024. Press service of the Apparatus of the Verkhovna Rada of Ukraine [in Ukrainian]. [Третьякова Г. Представники громадянського суспільства України розпочнуть свою роботу в Європейському економічному і соціальному комітеті від імені України вже на початку 2024 року. *Пресслужба Апарату Верховної Ради України*. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/242785.html (дата звернення: 01.08.2024).].
- Ukraine-EU civil society platform [in Ukrainian]. [Платформа громадянського суспільства Україна–ЄС. URL: <http://eu-ua-csp.org.ua> (дата звернення: 05.08.2024).].
- Zaichenko, S. (2018). Civil society of Ukraine: figures and facts [Зайченко С. Громадянське суспільство України: цифри і факти. 2018.04.13. URL: <https://www.prostir.ua/?news=hromadyanske-suspilstvo-ukrajiny-tsyfry-i-fakty> (дата звернення: 05.08.2024).].

Стаття надійшла в редакцію 30.09.2024.

Nazarchuk O. M.

Department of Political Science

Taras Shevchenko Kyiv National University

b. 310, Volodymyrska Str., 60, Kyiv, 01033, Ukraine

THE ROLE OF INTERSECTORAL INTERACTION OF THE STATE, CIVIL SOCIETY AND BUSINESS IN EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

Summary

The article examines the place of interaction between state, public and business institutions in the process of Ukraine's integration into the EU. The main principles of the interaction of the state, civil society and business in European states, the origins of intersectoral cooperation after independence and their features in the context of overcoming the post-authoritarian legacy of limitations and formal participation of the third sector in any state-building processes are studied.

The main directions, achievements and relevance of such cooperation, its features at the current stage are clarified. Intersectoral interaction was ineffective due to limited institutional and financial opportunities for civil society to influence decision-making, as well as due to informal, often destructive, mechanisms of interaction between the authorities and representatives of big business.

Most often, the cooperation of the state, the public, and business was intensified during crisis moments in the history of Ukraine. In such periods, the public sector showed higher flexibility and adaptability, and therefore compensated for the weakness of the state, acting as a catalyst for progressive changes. An indisputable achievement is the formed regulatory framework for the involvement of public organizations in general in state management and in the promotion and control of European integration processes in particular.

Recommendations were formulated for deepening intersectoral cooperation in the field of European integration, in particular further development of a network of influential and effective public organizations, more active involvement of independent business representatives in the financing and support of state and public projects, stimulation of cooperation in specific areas of social life, as well as at the regional and local levels.

Key words: intersectoral interaction, civil society, political institutions, European integration, EU enlargement policy, institutional effectiveness, post-Soviet transformation.